

خبر در خبر

میراث اریا عیسی مزاری، رئیس اداره میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی شهرستان دلگان از آغاز نخستین فصل باستان‌شناسی در گورستان جلگه چاه هاشم در شهرستان دلگان خبر داد و افزود: این فصل به سرپرستی محمد حیدری و مرتضی گرگی با تیم متخصص ۵ نفره در محوطه چگردک به مطالعه و کاوش خواهند پرداخت. این فصل کاوش به مدت ۴۵ روز زمان خواهد برد. قسمتی از محوطه مذکور در اوایل دهه ۸۰ بر اثر هجوم حفاران غیرمجاز مورد حفاری قرار گرفته. به منظور حفظ این اثر، گورستان در سال ۸۶ به ثبت آثار ملی ایران رسیده است.

فارس احسان باقری‌پور، رئیس اداره پارک ملی بوجاق از فرود بیش از ۱۵ هزار پرنده مهاجر آبی و کازبتری در تالاب بین‌المللی بوجاق کیشهر خبر داد و گفت: از جمله این پرندگان می‌توان به انواع مرغابی سانان، غاز، قو، پلیکان، آقوت و تچه اشاره کرد که البته امسال با توجه به تغییرات دمای هوا این میهمانان کمی دیرتر در پارک ملی بوجاق فرود آمدند.

ایستا محمد فرزاد میرزایی قلعه، مدیرکل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی دیرخانه شورابعلی مناطق آزاد با برشمردن ظرفیت‌های گردشگری بین‌المللی مناطق آزاد، گفت: انتظار داشتیم احکام سیاستی مربوط به گردشگری و مناطق آزاد در برنامه هفتم متقن‌تر از برنامه‌های قبلی، بویژه در زمینه جذب گردشگران خارجی در بستر مناطق آزاد باشد.

میراث اریا حسین یزدی، مدیرکل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی مازندران از صدور موافقت اولیه ۸۰ واحد بوم‌گردی در مازندران خبر داد و درباره واحد اقامتگاه بوم‌گردی استان گفت: موافقت اولیه اقامتگاه بوم‌گردی در راستای توسعه بوم‌گردی با تأکید بر مشارکت جوامع محلی و توانمندسازی روستاها صادر شده است. وی با اشاره به صدور پروانه بهره‌برداری ۳۹ واحد بوم‌گردی در استان گفت: ۱۱۰ پرونده متقاضی اقامتگاه بوم‌گردی در دست اقدام است.

ایستا محمد اسکندری، رئیس اداره حفاظت محیط زیست شهرستان اسدآباد از سرریز شدن آب تالاب پیرسلیمان خبر داد و گفت: تالاب پیرسلیمان در اواخر تابستان امسال به طور کامل خشک شده بود که در همراه به علت خاموش شدن موتور چاه‌های آب کشاورزی پیرامون تالاب و برداشت محصولات کشاورزی اطراف آن و جوشیدن مجدد آب از کف چشمه‌های اطراف تالاب، دوباره این تالاب طبیعی و زنده استان همدان جان تازه‌ای گرفت و در حال حاضر علاوه بر آبیگری سرریز شده و وضعیت خوبی دارد.

میراث اریا سرهنگ محمدرضا زارعی فرمانده یگان حفاظت اداره کل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی کردستان از کشف وضبط یک دستگاه فلزیاب غیرمجاز و ادوات آن در شهرستان دهگلان خبر داد و گفت: برابر گزارشاصله به اداره میراث فرهنگی شهرستان دهگلان مبنی بر کشف و ضبط یک دستگاه فلزیاب به همراه لب‌تاپ و اسکنر و متعلقات آن از یک خودرو شخصی در روستای خضزلک از توابع این شهرستان، بررسی‌ها و تحقیقات در دستور کار قرار گرفت.

ایستا مرکز آمار عراق در گزارشی مفصل زنگ خطر درباره کاهش سطح زمین‌های زیر کشت و افزایش بیابان‌زایی در این کشور را به صدا درآورده است. در گزارش مربوط به این تحقیق، زمین‌های خاک عراق «با استفاده از سیستم‌های اطلاعاتی و سنجش از راه دور» دسته‌بندی شده است.

ایکس سمیه رفیعی، رئیس فراکسیون محیط زیست مجلس شورای اسلامی گفت: همه این دستگاه‌ها از کمبود بودجه می‌نالند، در حالی که تمام مدت مسئولیتشان حتی یک بار هم در این موضوع درخواست بودجه از دولت نکرده‌اند و یا در لایحه بودجه به سازمان برنامه و بودجه نگفته‌اند که برای اجرای تکلیف خود در بحث قانون هوای پاک نیاز به پول دارند.

ایستا علی سلایقه، رئیس سازمان حفاظت محیط زیست ضمن اشاره به اینکه دلیل مازوت‌سوزی در شازند کمبود گاز بود، گفت: دولت در تلاش است مازوت‌سوزی در پالایشگاه‌های مادر و صنایع را حذف و مشعل‌های نفتی را خاموش کند.

کیلومتر را طی می‌کند و در نهایت از افغانستان وارد ایران می‌شود. رودخانه‌ای که سال‌هاست پشت سر حدات افغانستان مانده و حاکمان دیروز و فعلی این کشور با احداث سد‌های مکرر از ورود آب به ایران جلوگیری می‌کنند.»

میان‌آبادی می‌گوید: «وقتی ما تاریخچه سیاستگذاری این چهار-پنج دهه را در برنامه‌ریزی برای منطقه دشت سیستان نگاه می‌کنیم دچار یک بخشی‌نگری عجیب هستیم.»

او به تأمین مالی ساخت سد‌های افغانستان اشاره می‌کند و می‌گوید: «بخش عمده‌ای از اعتبار ساخت سد‌های افغانستان را کشورهای خارج منطقه دارند و تأمین می‌کنند. یعنی بخشی از سد‌های در افغانستان، توسط ارتش آمریکا، ترکیه، هند و قطر ساخته می‌شود.»

میان‌آبادی می‌گوید: «همه قبل از سال ۱۳۹۶ در جریان ساخت سد کمال‌خان بودند. باید دستگاه‌های مربوطه پاسخ بدهند که تا الان در این باره چه کارهایی انجام گرفته است.» دشت سیستان در سال‌های گذشته توسط سیلاب‌هایی که از سمت افغانستان می‌آمد، تزیق می‌شد که با ساخت سد کمال‌خان ورود سیلاب به ایران قطع شد.

میان‌آبادی می‌گوید: «چرا گذاشتند تا سد کمال‌خان تکمیل شود، دو سال آب به دشت سیستان نرسید و تازه به فکر طرح‌های اضطراری افتاده ایم.» او بحث را به سمت ساخت یک سد جدید به نام بخش‌آباد در بالا دشت خراسان جنوبی می‌برد و می‌گوید: «همین چند وقت پیش قطر نیم‌میلیون دلار برای ساخت سریع‌تر این سد کمک کرد. الان مسئولان باید پاسخ دهند که چه برنامه‌ای برای مقابله با تبعات ساخت این سد روی دشت سیستان و خراسان جنوبی دارند.»

این پژوهشگر دیپلماسی آب می‌گوید: «هنوز این سد ساخته نشده، اوضاع دشت سیستان به شدت بحرانی و بغرنج است.» او با توجه به پیامدهای ساخت سد بخش‌آباد می‌گوید: دشت سیستان هنوز دارد روزهای خویش را تجربه می‌کند.

ارشد صرفاً به بخش آب شرب معطوف می‌شود.»

به گفته میان‌آبادی آب در دشت سیستان، سه کارکرد بسیار حیاتی دارد: محیط زیست و گرد و غبار، کشاورزی و مسأله شرب.

این پژوهشگر دیپلماسی آب می‌پرسد حالا اگر ما مسأله آب شرب سیستان را تأمین کردیم آیا بحران آب دشت سیستان حل می‌شود؟ او حجت را بر همگان تمام می‌کند و می‌گوید: «بدون شک خیر.» چرا؟ چون دشت سیستان از لحاظ تاریخی محل عبور بادهای ۱۲۰ روزه است که الان تعداد آن ۱۸۰ روزه شده است. این باد شن و خاک را باد کن می‌کند.

پس اگر ما شرب را حل کردیم به معنای آن نیست که مشکل حل شده است. او یادآور می‌شود: «با توجه به اتفاقاتی که در افغانستان (سدسازی روی هیرمند) افتاده است دیگر شما نمی‌توانید شاهد رشد صنعت باشید.»

میان‌آبادی می‌گوید: «برخی می‌گویند که دشت سیستان باید به سمت صنعتی شدن برود. وقتی منطقه زایل، به خاطر گرد و غبارها و پراساس آمارهای جهانی، در فهرست آلوده‌ترین شهرهای دنیا قرار گرفته است، خوب شما آب شرب منطقه را تأمین کردید آیا اشتغال، اسکان و پایداری آن هم امکان‌پذیر است؟»

این پژوهشگر دیپلماسی آب می‌گوید: «لذا اینجا مشکل بزرگ، برداشت غلط در سیاستگذاری آب را داریم. متأسفانه نیاز آبی دشت سیستان به آب شرب ترجمه شده و حقایق و نیاز محیط زیست به عنوان یک مسأله سانتیمالیستی جا انداخته شده است.»

در حالی که می‌توانیم بگوییم محیط زیست در دشت سیستان حتی از کشاورزی هم مهمتر است؛ چون آنجا محیط زیست یعنی ارتفاع دو و نیم متر شن. در واقع شرط بقا و حیات خطه دشت سیستان است. اگر ما هر روز هم جلوی در خانه‌هایشان آب معدنی بگذاریم و مشکل آب شرب نداشته باشند، زنده بودن دشت سیستان وابسته به تالاب بودن و زنده بودن هامون است.» او می‌گوید: «حیات دشت سیستان وابسته به رود هامون است.» است که هزاران

متأسفانه نیاز آبی دشت سیستان به آب شرب ترجمه شده و حقایق و نیاز محیط زیست به عنوان یک مسأله سانتیمالیستی جا انداخته شده است. در حالی که می‌توانیم بگوییم محیط زیست در دشت سیستان حتی از کشاورزی هم مهمتر است

با تأمین آب شرب مشکلات سیستان و بلوچستان به پایان نمی‌رسد

ضرورت احیای هامون و حل معضل ریزگردها

میان ایران و افغانستان- روزگاری انبار غله منطقه بود. آن زمان که هنوز هیرمند در جریان ۶ هزار ساله ریزگردها و احیای تالاب هامون مهم‌تر از تأمین آب شرب سیستان و بلوچستان است. آب شرب به تنهایی از مهاجرت اقلیمی اهالی شرق ایران جلوگیری نمی‌کند. باید مراقب باشیم که مرزها خالی از سکنه نشود.

سرزمین برسد. «آب باشد اما نان نباشد. همین مسأله باعث می‌شود تا او تأکید کند که حل معضل سیستان و بلوچستان می‌داند اما پای بادهای ۱۲۰ روزه- را که تعداد آن در آمارهای رسمی به ۱۸۰ روز رسیده- پیش می‌کشد و می‌گوید: «همین بادها با یک حرکت یکسال دسترنج کشاورز را زیر خاک دشت تقیده سیستان و خاک تالاب خشک هامون دفن می‌کنند. کشاورزی که برای رسیدن به همان زمین‌ها هر روز شاید مجبور شود دو متر خاک را از روی خانه‌اش بردارد تا به

رگ حیاتی که پس از ۶ هزار سال قطع شد

دشت سیستان در دو سوی مرز-

دانشکده کشاورزی دانشگاه تربیت مدرس به این سؤال منفی است. او تأمین آب شرب را حق مردم سیستان و بلوچستان می‌داند اما پای بادهای ۱۲۰ روزه- را که تعداد آن در آمارهای رسمی به ۱۸۰ روز رسیده- پیش می‌کشد و می‌گوید: «همین بادها با یک حرکت یکسال دسترنج کشاورز را زیر خاک دشت تقیده سیستان و خاک تالاب خشک هامون دفن می‌کنند. کشاورزی که برای رسیدن به همان زمین‌ها هر روز شاید مجبور شود دو متر خاک را از روی خانه‌اش بردارد تا به

گزارش

زهرآکنده

دیر گروه زیست‌بوم

باستان‌شناسان، سروقت تاریخ هلیل‌رود در جیرفت رفتند

کاوش «کنارصندل» پس از ۱۷ سال وقفه

گزارش

زیست بوم

نجات بخشی آثار

سعید شاهرخی، مدیرکل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی استان کرمان وقفه ۱۷ ساله کاوش‌ها را باعث تخریب قسمت‌هایی از تپه‌ها و همچنین اشیای تاریخی به دست آمده می‌داند و مهم‌ترین هدف کاوش‌های جدید از برنامه نجات‌بخشی و حفظ آثار به دست آمده در این تپه‌ها اعلام می‌کند. به گفته شاهرخی، مطالعه و آسیب‌شناسی اولیه و تخمین زمان برای مرمت و حفاظت از آثار به دست آمده نیز جزو مهم‌ترین اهداف پایگاه میراث فرهنگی جیرفت است.

آن‌طور که او می‌گوید: بسیاری از آثار به دست آمده همچنان مطالعه نشده‌اند و نیاز به مستندسازی دارند که تهیه بانک اطلاعاتی جزو اولویت‌های ما خواهد بود.

غارت باستانی

هلیل‌رود و جیرفت را غارت گورستان باستانی مطوط‌آباد از سوی حفاران غیرمجاز در این شهر بر سر زبان‌ها انداخت. در حفاری‌های غیرمجاز در دهه ۶۰، ۲ هزار گور قبرستان شکافته شد. تنها در یک گور ۳۰

شیء سنگ صابونی بیرون کشیده شد. یوسف مجیدزاده، سرپرست کاوش‌های باستان‌شناسی جیرفت در دهه ۸۰، احتمال داد این گور متعلق به حاکم آن منطقه در هزاره سوم پیش از میلاد باشد. تعداد اشیای سنگ صابونی آتقدار زیاد بود که بازار اشیای سفالی حوزه هلیل‌رود در جهان شکسته شد و مردم دیگر اهمیتی به اشیای سفالی ۵ هزار ساله نمی‌دادند. سیخ‌های بلند را در گورهای باستانی فرو می‌کردند تا فلز به سنگ صابون بخورد و صدا بدهد، آن وقت گور را می‌شکافتند

مهم‌ترین یافته‌های جیرفت چهار کتیبه خطی است

دانشگاه‌های معتبر جهانی رد و بدل می‌شود را هم از همین تمه بیرون کشیدند.

طلوع خط شرق

مهم‌ترین یافته‌های جیرفت چهار کتیبه خطی است. کشف دو کتیبه نتیجه حفاری‌های غیرمجاز بود که بعدها با فعالیت‌های فرهنگی بسیاری از پژوهشگران بین‌المللی مجیدزاده از سوی روستاییان به پایگاه میراث فرهنگی جیرفت اهدا شد. کتیبه‌ها میان دژ پادشاهی پیدا شد و باستان‌شناسان اسم آن را «خط شاه» نهادند. همچنین بررسی خط را به «استان گلر» زبان‌شناس و محقق دانشگاه اوراد سپردند که

نتیجه مطالعات وی جنجال‌برانگیز شد. استاین گلر پس از انجام مطالعات خود اعلام کرد که تابلیم از این خط به نام «خط عیلامی» که زیر نفوذ تمدن بین‌النهرین بوده است نام برد، بلکه با توجه به کشف این خط در شهناد، ملیان و جیرفت باید از آن به «خط شرق» یاد کرد. نتایج او از طلوع یک خط باستانی ناشناخته خبر می‌داد.

سکوی قدیمی‌تر از «اور»

کاوش‌های مجیدزاده به کشف یک سکوی پله‌ای در «کنارصندل» نیز

نگهبانان تالاب

هورالعظیم به معنای تالاب بسیار بزرگ، یکی از بزرگ‌ترین تالاب‌های ایران است که در مرز ایران و عراق واقع شده است. حدود یک سوم این تالاب در ایران و دوسوم آن در کشور عراق است. تالاب هورالعظیم از مهم‌ترین زیستگاه‌های پرندگان مهاجر است که هرساله در سرشماری زمستانه پرندگان، پذیرای بیشترین تعداد پرنده است. هرساله با آغاز فصل مهاجرت، تب شکار غیرمجاز پرندگان در بین شکارچیان بالا گرفته و آنها دامگاه‌هایی را در مناطق پرتردد این تالاب برپا می‌کنند. نیروهای یگان حفاظت محیط زیست که به نگهبانان تالاب شهرت دارند عملیات گشت و تخریب دامگاه و محمه‌های شکارچیان را دنبال می‌کنند.

عکس: ایستا

لزم اجرای تعهدات سهراب

در هورالعظیم

مدیرکل حفاظت محیط زیست خوزستان از مخالفت با شرایط و نحوه اجرای طرح توسعه فعالیت میدان نفتی سهراب در تالاب هورالعظیم خبر داد و گفت: در بحث طرح توسعه میدان نفتی سهراب، تعهداتی وجود دارد که باید اجرایی شوند اما از سوی دیگر در این پروژه، از موارد قانونی تخطی شده است. داوود میرشکار به ایستا گفت: درصد هستیم در طرح توسعه میدان نفتی سهراب از روش‌های نوین تری برای حفرچاه استفاده شود به گونه‌ای که عملیات حفرچاه در خارج از تالاب باشد.